

***JP „SRBIJAŠUME“ sa p.o.
BEOGRAD***

**NAPOMENE
UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za 2019. godinu**

SADRŽAJ

1.	OSNIVANJE I DELATNOST.....	4
2.	OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	5
3.	RAČUNOVODSTVENA NAČELA.....	11
4.	PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	12
4.1.	Korišćenje procenjivanja	12
4.2.	Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika i efekata valutne klauzule	12
4.3.	Poslovni prihodi	12
4.4.	Poslovni rashodi	13
4.5.	Troškovi pozajmljivanja	13
4.6.	Finansijski prihodi i rashodi	13
4.7.	Dobici i gubici	14
4.8.	Operativni lizing	14
4.9.	Nematerijalna ulaganja	14
4.10.	Nekretnine, postrojenja i oprema	15
4.11.	Poljoprivreda.....	16
4.12.	Investicione nekretnine.....	16
4.13.	Amortizacija	17
4.14.	Umanjenje vrednosti imovine	17
4.15.	Zalihe	18
4.16.	Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	18
4.17.	Finansijski instrumenti.....	19
4.17.1.	Investicije koje se drže do dospeća.....	19
4.17.2.	Kreditni (zajmovi) i potraživanja	19
4.17.3.	Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	20
4.18.	Kratkoročna potraživanja i plasmani	20
4.19.	Gotovinski instrumenti i gotovina	20
4.20.	Obaveze.....	21
4.21.	Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva	21
4.22.	Naknade zaposlenima	22
4.22.1.	Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje	22
4.22.2.	Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada	22
4.23.	Porez na dobitak	22
4.23.1.	Tekući porez	22
4.23.2.	Odloženi porez	22
4.24.	Informacije o segmentima	22
4.25.	Državna davanja	23
5.	PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH PROCENA	23
5.1.	23	
6.	UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA	24
6.1.	Kreditni rizik.....	24
6.2.	Tržišni rizik	25
6.3.	Rizik likvidnosti	25
7.	PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NAKNADNO UTVRĐENE GREŠKE	26
8.	BILANS USPEHA.....	26
8.1.	PRIHODI OD PRODAJE ROBE	26
8.2.	PRIHODI OD PRODAJEPROIZVODA I USLUGA	26
8.3.	PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCija, DOTACIJA, DONACIJA I SL.	27
8.4.	DRUGI POSLOVNI PRIHODI	27
8.5.	NABAVNA VREDNOST PRODATE ROBE	27
8.6.	PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE	27
8.7.	POVEĆANJE/(SMANJENJE) VREDNOSTI ZALIHA	27
8.8.	TROŠKOVI MATERIJALA	28
8.9.	TROŠKOVI GORIVA I ENERGIJE	28
8.10.	TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI	28
8.11.	TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA.....	28
8.12.	TROŠKOVI AMORTIZACIJE.....	28
8.13.	TROŠKOVI DUGOROČNIH REZERVISANJA	29
8.14.	NEMATERIJALNI TROŠKOVI	29

8.15 PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI OSTALE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA	29
8.16 RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI OSTALE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA	30
8.17 OSTALI PRIHODI	30
8.18 OSTALI RASHODI	30
8.19 NETO DOBITAK/(GUBITAK) POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, EFEKTI/RASHODI PROMENE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I ISPRAVKA GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA	31
8.20 POREZ NA DOBITAK	31
9. BILANS STANJA	32
9.1 NEMATERIJALNA IMOVINA	32
9.2 NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA	32
9.3 BIOLOŠKA SREDSTVA	33
9.4 DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	33
9.5 DUGOROČNA POTRAŽIVANJA	33
9.6 ZALIHE	34
9.7 POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE	34
9.8 ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE	34
9.9 POTRAŽIVANJA IZ SPECIFIČNIH POSLOVA	35
9.10 DRUGA POTRAŽIVANJA	35
9.11 KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	35
9.12 GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA	36
9.13 POREZ NA DODATU VREDNOST	36
9.14 AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	37
9.15 OSNOVNI KAPITAL	37
9.16 REZERVE	37
9.17 REVALORIZACIONE REZERVE	37
9.18 NEREALIZOVANI DOBICI/(GUBICI) PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVAATNOG REZULTATA	38
9.19 NERASPOREĐENI DOBITAK	38
9.20 DUGOROČNA REZERVISANJA	38
9.21 DUGOROČNE OBAVEZE	38
9.21.1. Dugoročni krediti i zajmovi	39
10. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE	39
10.1 OBAVEZE IZ POSLOVANJA	39
10.2 OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE	40
10.3 OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST	40
10.4 OBAVEZE ZA OSTALE POREZE, DOPRINOSE I DRUGE DAŽBINE	41
10.5 PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	41
11. VANBILANSNA EVIDENCIJA	41
12. DOGAĐAJI NAKON BILANSA STANJA	42
13. STALNOST POSLOVANJA	42

1. OSNIVANJE I DELATNOST

JP za gazdovanje šumama »Srbijašume« sa p.o. osnovano je septembra 1991. godine od strane Narodne Skupštine Republike Srbije na osnovu donetog novog Zakona o šumama. Osnivanje je upisano u registar Trgovinskog suda rešenjem broj Fi. 10351/91 od 24.09.1991. godine u registraskom ulošku broj 1-20624-00. T

Preduzeće je organizovano kao jedinstveno javno preduzeće u kome je kroz 35 delova preduzeća (šumskih gazdinstava) objedinjeno upravljanje i gazdovanje šumama.

Posle ratnih događaja vezanih za bombardovanje naše zemlje delovi Preduzeća sa teritorije AP Kosova i Metohije ostali su van Preduzeća. Od svih šumskih gazdinstava sa Kosova i Metohije samo se šumsko gazdinstvo „Ibar“, Leposavić evidentira vanbilansno u Javnom preduzeću „Srbijašume“, Beograd.

Odlukom JP za gazdovanje šumama »Srbijašume«, br. 22/2003 od 10.11.2003. o usvajanju Deobnog bilansa JP za gazdovanje šumama »Srbijašume« imovina, obaveze, kapital i zaposleni, sa stanjem na dan 31.12.2002. godine dele se na:

- JP za gazdovanje šumama »Srbijašume«, Beograd i
- JP za gazdovanje šumama »Vojvodinašume«, Novi Sad.

Na osnovu ove Odluke otvorene su poslovne knjige pravnih lica sa stanjem na dan 01.01.2003. godine i u toku 2003. godine usaglašene su sve međusobne obaveze i potraživanja.

Nakon ovih izmena u sastavu JP »Srbijašume« ostalo je 21 deo preduzeća.

Odlukom Upravnog odbora JP „Srbijašume“ od 15.04.2005. godine ugašen je deo JP „Srbija šume“ „Šumepromet“. Direkcija „Srbijašuma“ i Šumsko gazdinstvo Boljevac su preuzeli sva potraživanja i obaveze ugašenog dela Preduzeća, zaduženjem odnosno odobrenjem bilansnih pozicija koje je u svojim evidencijama imalo ŠG „Šumepromet“.

Preduzeće je na dan 31.12.2005. godine imalo 20 delova preduzeća, koji posluju i na dan 31.12.2019. godine i to:

- direkcija Srbijašuma,
- šumsko gazdinstvo Beograd,
- zaštitna radionica, Beograd
- biro za projektovanje, Beograd
- šumsko gazdinstvo »Boranja« Loznica,
- šumsko gazdinstvo »Toplica« Kuršumljija,
- šumsko gazdinstvo Pirot,
- šumsko gazdinstvo »Šumarstvo« Raška,
- šumsko gazdinstvo »Rasina« Kruševac,
- šumsko gazdinstvo »Stolovi« Kraljevo,
- šumsko gazdinstvo Niš,
- šumsko gazdinstvo »Timočke šume« Boljevac,
- šumsko gazdinstvo »Južni kučaj« Despotovac,
- šumsko gazdinstvo Užice,
- šumsko gazdinstvo »Severni kučaj« Kučevo,
- šumsko gazdinstvo Kragujevac,
- šumsko gazdinstvo Prijepolje,
- šumsko gazdinstvo Vranje,
- šumsko gazdinstvo »Golija« Ivanjica,
- šumsko gazdinstvo »Šume« Leskovac.

Preduzeće vodi poslovne knjige po sistemu dvojnog knjigovodstva (dnevnika, glavne knjige i pomoćnih evidencija) na nivou Šumskih gazdinstava. Glavna knjiga na nivou Preduzeća dobija se softverskim generisanjem pozicija bruto stanja glavne knjige Šumskih gazdinstava uz isključenje međusobnih potraživanja i obaveza, interno nastalih prihoda i rashoda između šumskih gazdinstava.

Osnovne delatnosti Šumskog gazdinstva su gajenje, održavanje i obnova šuma, proizvodnja šumskog semena i sadnog materijala i podizanje novih šuma i šumskih zasada, izrada programa, projekata i osnova za gazdovanje šumama, vršenje stručnih poslova u šumama sopstvenika, trgovina na veliko i malo, spoljnotrgovinski promet i unapređenje i korišćenje opšte korisnih funkcija šuma.

Matični broj: 07754183.

PIB: 100002820.

Sedište Preduzeća: Novi Beograd, Bulevar Mihajla Pupina br. 113.

Pretežna delatnost: 0210 –Gajenje šuma i ostale šumarske delatnosti

Preduzeće je izvršilo prevođenje iz registra Trgovinskog suda u registar Agencije za privredne registre po rešenju broj BD. 3327/2005 od 28.02.2005. godine.

Prema podacima iz finansijskih izveštaja za 2019. godinu po osnovu stanja krajem svakog meseca Preduzeće prosečno zapošljava 3247 radnika.

Organi upravljanja u Preduzeću su direktor i Nadzorni odbor.

Nadzorni odbor Preduzeća ima 5 članova od kojih jednog imenuje preduzeće, a četiri člana imenuje država. Nadzorni odbor čine:

- Miloš Srećković, dipl.pravnik – Predsednik
- prof.dr Branko Stajić, dipl.inž.šum. – član
- Marijana Lazić, dipl.in.sum. – član
- Meho Omerović, dipl.politikolog – član
- Tihomir Murič, spec.inž.šum. – član

Rukovodstvo Preduzeća čine direktor, zamenik direktora i Izvršni direktori Sektora:

- Igor Braunović, master menadžer - Vršilac dužnosti direktora
- dr. Milutin Đorđević. Sci.med. – Zamenik direktora preduzeća i Izvršni direktor Sektora za lovstvo, ribarstvo i turizam
- Jovan Čorbić, dipl.inž.šum. – Izvršni direktor Sektora za komercijalne poslove
- Ješa Erčić, dipl.inž.šum. – Izvršni direktor Sektora za korišćenje šuma i ostale resurse
- dr.Predrag Aleksić, dipl.inž.šum. – Izvršni direktor Sektora za šumarstvo i zaštitu životne sredine
- Zaklina Lucic dipl.ekon. – Izvršni direktor Sektora za razvoj i strateško planiranje
- Dejan Mirković, master ekonomista – Izvršni direktor Sektora za finansije i računovodstvo
- Đurica Mihaljčić, dipl.pravnik – Izvršni direktor pravnog sektora

2. OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izveštaja

Pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja vrše u skladu sa Zakonom o računovodstvu (u daljem tekstu "Zakon", objavljen u "Sl. glasnik RS", br. 62/2013), kao i u skladu sa ostalom primenljivom podzakonskom regulativom. Preduzeće, kao veliko pravno lice, u obavezi je da primenjuje Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), koji u smislu navedenog zakona, obuhvataju: Okvir za pripremanje i prezentaciju finansijskih izveštaja ("Okvir"), Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI") i sa njima povezana tumačenja, izdata od Komiteta za tumačenje međunarodnih računovodstvenih standarda ("IFRIC"), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobreni od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("Odbor"), čiji je prevod utvrdilo i objavilo Ministarstvo nadležno za poslove finansija.

Rešenjem Ministarstva od 13. marta 2014. godine, koje je objavljeno u Službenom glasniku RS br. 35 od 27. marta 2014. godine (u daljem tekstu "Rešenje o utvrđivanju prevoda") utvrđeni su i objavljeni prevodi osnovnih tekstova MRS i MSFI, Konceptualnog okvira za finansijsko izveštavanje ("Konceptualni okvir"), usvojenih od strane Odbora, kao i povezanih IFRIC tumačenja. Navedeni prevodi objavljeni u Rešenju o utvrđivanju prevoda ne uključuju osnove za zaključivanje, ilustrujuće primere, smernice, komentare, suprotna mišljenja, razrađene primere, kao i drugi dopunski objašnjavajući materijal koji može da se usvoji u vezi sa standardima, odnosno tumačenjima, osim ako se izričito ne navodi da je taj materijal sastavni deo standarda, odnosno tumačenja. Na osnovu Rešenja o utvrđivanju prevoda Konceptualni okvir, MRS, MSFI, IFRIC i sa njima povezana tumačenja koja su prevedena, u primeni su od finansijskih izveštaja koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2014. godine.

Izmenjeni ili izdati MRS/MSFI i IFRIC tumačenja koja su bila na snazi za finansijske izveštaje koji su počinjali 1. januara 2014. godine (i kasnije), kao i naknadne izmene ili izdati MRS/MSFI i tumačenja standarda, nisu prevedeni i objavljeni odnosno usvojeni u Republici Srbiji, pa stoga nisu ni primenjeni prilikom sastavljanja priloženih finansijskih izveštaja. Pored navedenog, pojedina zakonska i podzakonska regulativa propisuje računovodstvene postupke, vrednovanja i obelodanjivanja koja u pojedinim slučajevima odstupaju od zahteva MRS/MSFI i IFRIC tumačenja.

Shodno navedenom, a imajući u vidu potencijalno materijalne efekte koje odstupanja računovodstvenih propisa Republike Srbije od MSFI i MRS mogu imati na realnost i objektivnost finansijskih izveštaja Preduzeća, priloženi finansijski izveštaji se ne mogu u potpunosti smatrati finansijskim izveštajima sastavljenim u saglasnosti sa MSFI i MRS.

Objavljeni standardi i tumačenja koji su stupili na snagu u prethodnim periodima i tekućem periodu na osnovu Rešenja o utvrđivanju prevoda, obelodanjeni su u napomeni 2.2. Objavljeni standardi i tumačenja na snazi u prethodnom i tekućem periodu koji još uvek nisu zvanično prevedeni i usvojeni obelodanjeni su u napomeni 2.3. Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu u primeni, obelodanjeni su u napomeni 2.4.

Finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama koje su date u daljem tekstu.

U skladu sa Zakonom, finansijski izveštaji Preduzeća su iskazani u hiljadama dinara. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji.

2.2. Objavljeni standardi i tumačenja koji su stupili na snagu u prethodnim periodima i tekućem periodu na osnovu Rešenja o utvrđivanju prevoda

- Izmene MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ – Izmene kojima se poboljšavaju obelodanjivanja fer vrednost i rizika likvidnosti (revidiran marta 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2009. godine);
- Izmene MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja“ – Dodatni izuzeci za lica koja prvi put primenjuju MSFI. Izmene se odnose na sredstva u industriji nafte i gasa i utvrđivanje da li ugovori sadrže lizing (revidiran jula 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine);
- Izmene različitih standarda i tumačenja rezultat su Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI objavljenog 16. aprila 2009. godine (MSFI 5, MSFI 8, MRS 1, MRS 7, MRS 17, MRS 36, MRS 39, IFRIC 16) prvenstveno sa namerom otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija u tekstu (izmene standarda stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine, a izmena IFRIC na dan ili nakon 1. jula 2009. godine);
- Izmene MRS 38 „Nematerijalna imovina“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine);
- Izmene MSFI 2 „Plaćanja akcijama“: Izmene kao rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (revidiran u aprilu 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine) i izmene koje se odnose na transakcije plaćanja akcijama grupe zasnovane na gotovini (revidiran juna 2009. godine, na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2010. godine);

- Izmene IFRIC 9 „Ponovna procena ugrađenih derivata“ stupaju na snagu za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine i MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i merenje” – Ugrađeni derivati (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 30. juna 2009. godine);
- IFRIC 18 „Prenosi sredstava od kupaca“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2009. godine);
- „Sveobuhvatni okvir za finansijsko izveštavanje 2010. godine“ što predstavlja izmenu „Okvira za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja“ (važi za prenos sredstava sa kupaca primljenih na dan ili posle septembra 2010. godine);
- Dopune MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja“ – Ograničeno izuzeće od uporednih obelodanjivanja propisanih u okviru MSFI 7 kod lica koja prvi put primenjuju MSFI (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2010. godine);
- Dopune MRS 24 „Obelodanjivanja povezanih strana“ – Pojednostavljeni zahtevi za obelodanjivanjem kod lica pod (značajnom) kontrolom ili uticajem vlade i pojašnjenje definicije povezanog lica (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- Dopune MRS 32 „Finansijski instrumenti: Presentacija“ – Računovodstveno obuhvatanje prečeg prava na nove akcije (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. februara 2010. godine);
- Dopune različitih standarda i tumačenja „Poboljšanja MSFI (2010)“ rezultat su Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI objavljenog 6. maja 2010. godine (MSFI 1, MSFI 3, MSFI 7, MRS 1, MRS 27, MRS 34, IFRIC 13) prvenstveno sa namerom otklanjanja neslaganja i pojašnjenja formulacija u tekstu (većina dopuna biće na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- Dopune IFRIC 14 „MRS 19 – Ograničenje sredstava definisanih primanja, zahtevi za minimalnim finansiranjem i njihova interakcija“ Avansna uplata minimalnih sredstava potrebnih za finansiranje (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- IFRIC 19 „Poništavanje finansijskih obaveza sa instrumentima kapitala“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2010. godine);
- Dopune MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja“ – Velika hiperinflacija i uklanjanje fiksnih datuma za lica koja prvi put primenjuju MSFI (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2011. godine);
- Dopune MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ – Prenos finansijskih sredstava (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2011. godine);
- Dopune MRS 12 „Porezi na dobitak“ – Odloženi porez: povraćaj sredstava koja su služila za obračun poreza (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2012. godine);
- MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MSFI 11 „Zajednički aranžmani“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MSFI 12 „Obelodanjivanje o učešćima u drugim pravnim licima“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MSFI 10, MSFI 11 i MSFI 12 „Konsolidovani finansijski izveštaji, Zajednički aranžmani i Obelodanjivanja učešća u drugim pravnim licima: Uputstvo o prelaznoj primeni” (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MRS 27 (revidiran 2011. godine) „Pojedinačni finansijski izveštaji“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- MRS 28 (revidiran 2011. godine) „Ulaganja u pridružena pravna lica i zajedničke investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);

- MSFI 13 „Merenje fer vrednosti“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MSFI 1 „Prva primena Međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja” – Državni krediti po kamatnoj stopi nižoj od tržišne (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MSFI 7 „Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja“ – Netiranje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“ – Prezentacija stavki ostalog ukupnog rezultata (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2012. godine).
- Dopune MRS 19 „Naknade zaposlenima” – Poboljšanja računovodstvenog obuhvatanja naknada po prestanku radnog odnosa (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- Godišnja poboljšanja za period od 2009. do 2011. godine izdata u maju 2012. godine koja se odnose na različite projekte poboljšanja MSFI (MSFI 1, MRS 1, MRS 16, MRS 32, MRS 34) uglavnom na otklanjanju nekonzistentnosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine);
- IFRIC 20 „Troškovi uklanjanja otkrivke u proizvodnoj fazi površinskog kopa“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2013. godine).

2.3. Objavljeni standardi i tumačenja na snazi u prethodnom i tekućem periodu koji još uvek nisu zvanično prevedeni i usvojeni

Na dan objavljivanja ovih finansijskih izveštaja, dole navedeni standardi i izmene standarda su bili izdati od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, a sledeća tumačenja bila su objavljena od strane Komiteta za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja, ali nisu zvanično usvojena u Republici Srbiji:

- Dopune MRS 32 „Finansijski instrumenti: Prezentacija“ – Prebijanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine);
- Dopune MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji“, MSFI 12 „Obelodanjivanje o učešćima u drugim entitetima“ i MRS 27 „Pojedinačni finansijski izveštaji“ – Izuzeće zavisnih lica iz konsolidacije prema MSFI 10 (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).
- Dopune MRS 36 – „Umanjenje vrednosti imovine“ Obelodanjivanje nadoknadivog iznosa za nefinansijsku imovinu (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).
- Dopune MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i odmeravanje“ – Obnavljanje derivata i nastavak računovodstva hedžinga (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).
- IFRIC 21 „Dažbine“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2014. godine).
- Dopune MRS 19 „Primanja zaposlenih” – Definisani planovi naknade: Doprinosi za zaposlene (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine).
- Godišnja poboljšanja za period od 2010. do 2012. godine, koja su rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (MSFI 2, MSFI 3, MSFI 8, MSFI 13, MRS 16, MRS 24 i MRS 38) radi otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine).
- Godišnja poboljšanja za period od 2011. do 2013. godine, koja su rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (MSFI 1, MSFI 3, MSFI 13 i MRS 40) radi otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. jula 2014. godine).
- Dopune MSFI 11 „Zajednički aranžmani” – Računovodstvo sticanja učešća u zajedničkim poslovanjima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).

- MSFI 14 „Računi regulatornih aktivnih vremenskih razgraničenja” - na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine.
- Dopune MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema” i MRS 38 „Nematerijalna imovina” - Tumačenje prihvaćenih metoda amortizacije (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema” i MRS 41 „Poljoprivreda” - Poljoprivreda – industrijske biljke (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MRS 27 „Pojedinačni finansijski izveštaji” – Metod udela u pojedinačnim finansijskim izveštajima (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji” i MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate” - Prodaja ili prenos sredstava između investitora i njegovih pridruženih entiteta ili zajedničkih poduhvata (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MSFI 10 „Konsolidovani finansijski izveštaji”, MSFI 12 „Obelodanjivanje o učešćima u drugim entitetima” i MRS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate” - Investiciona društva: Primena izuzetaka od konsolidacije (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja” – Inicijativa za obelodanjivanje (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).
- Dopune i izmene različitih standarda „Poboljšanja MSFI” (za period od 2012. do 2014. godine), koja su rezultat Projekta godišnjeg kvalitativnog poboljšanja MSFI (MSFI 5, MSFI 7, MRS 19 i MRS 34) radi otklanjanja neusaglašenosti i pojašnjenja formulacija (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2016. godine).

Izmene i dopune MRS 7 „Izveštaj o novčanim tokovima“ – zahtev za obelodanjivanjima koja korisnicima izveštaja omogućavaju procenu promena obaveza koje proizilaze iz aktivnosti finansiranja (na snazi od 1. januara 2017. godine).

Pojašnjenja vezana za MRS 12 „Porez na dobit“ koja imaju za cilj smanjenje raznolikosti u praksi kada su u pitanju odložena poreska sredstva koja proizilaze iz nerealizovanih gubitaka (na snazi od 1. januara 2017. godine).

Izmene IFRS 12 – Obelodanjivanja u učešćima u drugim entitetima (na snazi od 1. januara 2017. godine).

2.4. Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu

Na dan izdavanja ovih finansijskih izveštaja sledeći standardi, njihove dopune i tumačenja bili su objavljeni, ali nisu još uvek stupili na snagu:

- Izmene i dopune različitih standarda (MRS 28, MRS 40 i IFRS 2) stupaju na snagu od 1. januara 2018. godine.
- MSFI 9 „Finansijski instrumenti” i kasnije dopune, koji zamenjuje zahteve MRS 39 „Finansijski instrumenti: priznavanje i odmeravanje”, u vezi sa klasifikacijom i odmeravanjem finansijske imovine. Standard eliminiše postojeće kategorije iz MRS 39 - sredstva koja se drže do dospeća, sredstva raspoloživa za prodaju i krediti i potraživanja. MSFI 9 je na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2018. godine, uz dozvoljenu raniju primenu.

U skladu sa MSFI 9, finansijska sredstva će se klasifikovati u jednu od dve navedene kategorije prilikom početnog priznavanja: finansijska sredstva vrednovana po amortizovanom trošku ili finansijska sredstva vrednovana po fer vrednosti. Finansijsko sredstvo će se priznavati po amortizovanom trošku ako sledeća dva kriterijuma budu zadovoljena: sredstva se odnose na poslovni model čiji je cilj da se naplaćuju ugovoreni novčani tokovi i ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume novčanih tokova koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavicu. Sva ostala sredstva će se vrednovati po fer vrednosti. Dobici i gubici po osnovu vrednovanja finansijskih sredstava po fer vrednosti će se priznavati u

bilansu uspeha, izuzev za ulaganja u instrumente kapitala sa kojima se ne trguje, gde MSFI 9 dopušta, pri inicijalnom priznavanju, kasnije nepromenljivi izbor da se sve promene fer vrednosti priznaju u okviru ostalih dobitaka i gubitaka u izveštaju o ukupnom rezultatu. Iznos koji tako bude priznat u okviru izveštaja o ukupnom rezultatu neće moći kasnije da se prizna u bilansu uspeha.

- MSFI 15 „Prihodi iz ugovora sa kupcima”, koji definiše okvir za priznavanje prihoda. MSFI 15 zamenjuje MRS 18 „Prihodi”, MRS 11 „Ugovori o izgradnji”, IFRIC13 „Programi lojalnosti klijenata”, IFRIC15 „Sporazumi za izgradnju nekretnina” i IFRIC18 „Prenosi sredstava od kupaca” i SIC – 31 „Prihodi – transakcije razmene koje uključuju usluge oglašavanja“. MSFI 15 je na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2017. godine, uz dozvoljenu raniju primenu.
- IFRIC 22 – Ovo tumačenje se odnosi na devizne transakcije kada entitet priznaje nemonetarno sredstvo ili nemonetarnu obavezu po osnovu plaćanja ili primanja avansa, pre nego što entitet prizna odnosno sredstvo, trošak ili prihod, posle čega se to nemonetarno sredstvo ili obaveza ponovno priznaje. Tumačenje stupa na snagu na dan ili nakon 1. januara 2018. godine, ali je dozvoljena ranija primena.
- MSFI 16 „Zakup“ koji je objavljen u januaru 2016. godine, primena je za poslovne periode koji počinju posle 1. januara 2019. godine. Ovim standardom biće zamenjen dosadašnji MRS 17.
- MSFI 3 „Poslovne kombinacije“ – dopuna koja se odnosi na pojašnjenja kada jedna strana stiče kontrolu u prethodnom zajedničkom poduhvatu. Promena stupa na snagu za poslovne kombinacije čiji je datum kupovine na dan ili nakon prvog godišnjeg perioda izveštavanja koji počinje 1. januara 2019. godine ili nakon toga. Može biti u suprotnosti sa izmenama MSFI 11.
- Izmene MSFI 4 koje su povezane sa MSFI 9, a primenjuju se pre primene MSFI 17 koji će zameniti MSFI 4.
- Izmene MSFI 7 koje su povezane sa MSFI 9.
- Pojašnjenja vezana za MSFI 11. koja se odnose na transakcije u kojima entitet dobija zajedničku kontrolu na ili nakon početka prvog godišnjeg perioda izveštavanja koji počinje 1. januara 2019. godine ili nakon tog datuma. Ovo može biti u suprotnosti sa MSFI 3.
- MSFI 17 – zamenjuje MSFI 4- primena na finansijske izveštaje koji počinju nakon 1. januara 2021. godine. Ranija primena je uslovljena usvajanjem i primenom MSFI 9 i MSFI 15.
- IFRIC 23 – Tumačenje vezano za MRS 12. Tumačenje stupa na snagu na dan ili nakon 1. januara 2019. godine, ali je dozvoljena ranija primena.

Sadržina i forma obrazaca finansijskih izveštaja i sadržina pozicija u obrascima je propisana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 95/2014 i 144/2014).

Kontni okvir i sadržina računa u Kontnom okviru propisana je Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike ("Sl. glasnik RS", br. 95/2014 - u daljem tekstu: Pravilnik o kontnom okviru).

Prema Zakonu o računovodstvu, finansijski izveštaji obuhvataju: bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o ostalom rezultatu, izveštaj o tokovima gotovine, izveštaj o promenama na kapitalu i napomene uz finansijske izveštaje.

Preduzeće je u sastavljanju ovih finansijskih izveštaja primenilo računovodstvene politike obelodanjene u Napomeni 3, koje su zasnovane na važećim računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srbije.

2.5. Uporedni podaci

Uporedne podatke predstavljaju finansijski izveštaji Preduzeće na dan i za godinu koja se završava na dan 31.12.2018. godine, koji su bili predmet nezavisne revizije.

Uporedni podaci prikazani su u hiljadama dinara (RSD), važećim na dan 31. decembra 2018. i 2019.godine.

2.6. Nastavak poslovanja

Finansijski izveštaji Preduzeća za godinu završenu na dan 31.12.2019. godine su sastavljeni po načelu stalnosti poslovanja.

3. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju finansijskih izveštaja Preduzeća uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem **načela stalnosti**, finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, finansijski i prinosni položaj Preduzeća, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike uokruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, prihodima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Preduzeća, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju finansijskih izveštaja Preduzeća, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Preduzeća; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Preduzeća. Naime, u Okviru je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje skrivenih rezervi, namerno umanjenje imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo suština iznad forme podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Preduzeća, a time, posledično, i pri sastavljanju finansijskih izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem **načela uzročnosti prihoda i rashoda**, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Preduzeću nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici finansijskih izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Preduzeća koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i obavezama Preduzeća da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Preduzeće primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo **pojedinačnog procenjivanja** podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Preduzeća (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

4. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

4.1. Korišćenje procenjivanja

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja u skladu sa MRS i MSFI i računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji zahteva od rukovodstva Preduzeća korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekte na iznose iskazane u finansijskim izveštajima i napomenama uz finansijske izveštaje.

Detalniji prikaz korišćenih računovodstvenih procena dat je u Napomeni 4.

4.2. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika i efekata valutne klauzule

Stavke uključene u finansijske izveštaje Preduzeća odmeravaju se korišćenjem valute primarnog ekonomskog okruženja u kome Preduzeće (funkcionalna valuta). Finansijski izveštaji prikazuju se u hiljadama RSD, koji predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Preduzeća .

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja se na dan bilansa stanja preračunavaju u njihovu dinarsku protivvrednost primenom zvaničnog srednjeg deviznog kursa Narodne banke Srbije važećim na taj dan. Poslovne promene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u dinarsku protivvrednost primenom zvaničnih deviznih kurseva Narodne banke Srbije važećim na dan poslovne promene.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine evidentiraju se u bilansu uspeha, kao finansijski prihodi, odnosno finansijski rashodi.

Pozitivni i negativni efekti ugovorenih deviznih klauzula u vezi potraživanja i obaveza, nastali primenom ugovorenog kursa, takođe se iskazuju kao deo finansijskih prihoda, odnosno finansijskih rashoda.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije, korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2018. i 2017. godine u funkcionalnu valutu, za pojedine strane valute su:

Valuta	U dinarima	
	2019.	2018.
EUR	117,5928	118,1946
USD	104,9186	103,3893
CHF	108,4004	104,9779

4.3. Poslovni prihodi

Prihodi od prodaje su iskazani u iznosu fakturisane realizacije, tj. izvršene prodaje do kraja obračunskog perioda, pod uslovom da je sa tim danom nastao dužničko - poverilački odnos i da je ispostavljena faktura. Prihod se meri po poštenoj vrednosti primljene nadoknade ili potraživanja, uzimajući u obzir iznos svih trgovačkih popusta i količinskih rabata koje Preduzeća odobri. Razlika između poštene vrednosti i nominalnog iznosa naknade priznaje se kao prihod od kamate.

Prihod od prodaje se priznaje kada su zadovoljeni svi uslovi:

/a/ Preduzeće je prenelo na kupca sve značajne rizike i koristi od vlasništva;

/b/ rukovodstvo Preduzeća ne zadržava niti upliv na upravljanje u meri koja se obično povezuje sa vlasništvom, niti kontrolu nad prodatim proizvodima i robom;

/c/ kada je moguće da se iznos prihoda pouzdano izmeri;

/d/ kada je verovatno da će poslovna promena biti praćena prilivom ekonomske koristi u Preduzeća i

/e/ kad se troškovi koji su nastali ili će nastati u vezi sa poslovnom promenom mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od usluga iskazani su srazmerno stepenu završenosti usluge na dan bilansiranja.

4.4. Poslovni rashodi

Ukupne poslovne rashode čine: nabavna vrednost prodate robe; smanjenje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga; troškovi materijala; troškovi goriva i energije; troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi; troškovi proizvodnih usluga; troškovi amortizacije; troškovi dugoročnih rezervisanja; nematerijalni troškovi, umanjeni za prihode od aktiviranja učinaka i robe i povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga.

Osnovni elementi i načela priznavanja rashoda su:

/a/ rashodi se priznaju, odnosno evidentiraju i iskazuju kada smanjenje budućih ekonomskih koristi koje je povezano sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza može pouzdano da se izmeri;

/b/ rashodi se priznaju na osnovu neposredne povezanosti rashoda sa prihodima (načelo uzročnosti);

/c/ kada se očekuje da će ekonomske koristi priticati tokom nekoliko obračunskih perioda, a povezanost sa prihodom može da se ustanovi u širem smislu ili posredno, rashodi se priznaju putem postupka sistemske i razumne alokacije;

/d/ rashodi se priznaju kada izdatak ne donosi nikakve ekonomske koristi ili kada i do iznosa do kojeg buduće ekonomske koristi ne ispunjavaju uslove ili su prestale da ispunjavaju uslove za priznavanje u bilansu stanja kao sredstvo;

/e/ rashodi se priznaju i u onim slučajevima kada nastane obaveza bez istovremenog priznavanja sredstva.

Nabavna vrednost prodate robe na veliko utvrđuje se u visini prodajne vrednosti robe na veliko, umanjene za iznos utvrđene razlike u ceni i ukalkulisanog PDV sadržanih u vrednosti prodate robe na veliko.

Nabavna vrednost prodate robe na malo utvrđuje se u visini prihoda od prodate robe, umanjenih za iznos utvrđene razlike u ceni, kao i za iznos ukalkulisanog PDV, sadržanih u vrednosti prodate robe na malo.

4.5. Troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja koji su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji sredstva koje se kvalifikuje čine deo nabavne vrednosti/cene koštanja tog sredstva. Drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod.

4.6. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju: prihode i rashode iz odnosa sa matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima ; prihode i rashode od kamata – od trećih lica (nezavisno od toga da li su dospeli i da li se plaćaju ili pripisuju iznosu potraživanja ili obaveze na dan bilansiranja); prihode i rashode od kursnih razlika i efekata valutne klauzule – prema trećim licima; i ostale finansijske prihode i rashode.

Prihodi od dividendi priznaju se kao prihod u godini kada se iste odobre za isplatu.

4.7. Dobici i gubici

Dobici predstavljaju povećanje ekonomske koristi, a obuhvataju prihode koji se javljaju u slučaju prodaje stalne imovine po vrednosti većoj od njihove knjigovodstvene vrednosti, zatim nerealizovane dobitke po osnovu prodaje tržišnih hartija od vrednosti (u slučaju kada se vrednovanje hartija od vrednosti vrši po njihovim tržišnim vrednostima), kao i dobitke koji nastaju pri povećanju knjigovodstvene vrednosti stalne imovine usled prestanka delovanja uslova za smanjenje njihove vrednosti.

Gubici nastaju po osnovu prodaje imovine po cenama nižim od njene knjigovodstvene vrednosti, zatim po osnovu rashodovanja neotpisanih osnovnih sredstava, po osnovu šteta koje se mogu u celini ili delimično nadoknaditi od osiguravajućih društava, po osnovu primene principa impariteta (umanjenje vrednosti imovine).

4.8. Operativni lizing

Operativni (poslovni) lizing je lizing odnosno zakup sredstava kod kojeg su sve koristi i rizici u vezi sa vlasništvom zadržani kod zakupodavca, odnosno nisu preneti na zakupca.

Kod poslovnog lizinga, plaćanja lizinga se priznaju kao rashod, po pravolinijskoj osnovi tokom trajanja lizinga, osim ako neka druga sistematska osnova nije primerenija za predstavljanje vremenske strukture koristi za korisnika.

4.9. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalno ulaganje je određivo nemonetarno sredstvo bez fizičkog sadržaja:

- koje služi za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga, za iznajmljivanje drugim licima ili se koristi u administrativne svrhe;
- koje društvo kontroliše kao rezultat prošlih događaja i
- od kojeg se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi.

Nematerijalna ulaganjačine: ulaganja u razvoj; koncesije, patenti, licence i slična prava; ostala nematerijalna ulaganja; nematerijalna ulaganja u pripremi i avansi za nematerijalna ulaganja.

Nabavka nematerijalnih ulaganja u toku godine evidentira se po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost uvećana za sve zavisne troškove nabavke i sve troškove dovođenja u stanje funkcionalne pripravnosti. Cenu koštanja nematerijalnih ulaganja proizvedenih u sopstvenoj režiji čine direktni troškovi i pripadajući indirektni troškovi, koji se odnose na to ulaganje.

Troškovi pozajmljivanja nastali do momenta stavljanja nematerijalne imovine u upotrebu, kapitalizuju se, odnosno uključuju se u nabavnu vrednost.

Nakon što se prizna kao sredstvo, nematerijalno ulaganje se iskazuje po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i ukupan iznos gubitaka zbog obezvređenja.

Obračun amortizacije vrši se od početka narednog meseca u odnosu na mesec kada je stavljeno u upotrebu. Amortizacija nematerijalne imovine koja podleže amortizaciji vrši se primenom proporcionalnog metoda do 10 godina, osim ulaganja čije je vreme utvrđeno ugovorom, kada se otpisivanje vrši u rokovima koji proističu iz ugovora.

Na dan svakog bilansa stanja Preduzeće procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Preduzeće procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadvina vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadvinu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacione rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacione rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjen, vrši se procena nadoknadive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, odnosno kao povećanje revalorizacione rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, a knjigovodstvena vrednost ove imovine se povećava do nadoknadive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznata nematerijalna ulaganja, pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi biti veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva.

Preduzeće priznaje u knjigovodstvenu vrednost nematerijalnog ulaganja, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 38 – „Nematerijalna imovina“, (paragraf 21).

Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Nematerijalna ulaganja prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

4.10. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema se inicijalno priznaju po nabavnoj vrednosti, odnosno po ceni koštanja za sredstva izrađena u sopstvenoj režiji. Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost uvećana za sve troškove koje se mogu direktno pripisati dovođenju ovih sredstava u stanje funkcionalne pripravnosti.

Oprema se kapitalizuje ako je vek njenog korišćenja duži od jedne godine i ako je njena pojedinačna vrednost veća od vrednosti propisane poreskim propisima.

Naknadna ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu, koja imaju za cilj produženje korisnog veka upotreba ili povećanje kapaciteta, povećavaju knjigovodstvenu vrednost.

Nakon početnog priznavanja nekretnine, postrojenja i oprema se iskazuju po modelu revalorizacije, odnosno po poštenoj (fer) vrednosti na dan revalorizacije, umanjenom za naknadnu akumuliranu amortizaciju i ukupne naknadne akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti.

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme se obračunava na vrednost nekretnina, postrojenja i opreme na početku godine, odnosno na nabavnu vrednost nekretnina, postrojenja i opreme stavljenu u upotrebu tokom godine, primenom proporcionalnog metoda u toku procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava, uz primenu sledećih stopa:

Na dan svakog bilansa stanja Preduzeće procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Preduzeće procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadiva vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacione rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacione rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjen, vrši se procena nadoknadive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, odnosno kao povećanje revalorizacione rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, a knjigovodstvena vrednost se povećava do nadoknadive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznate nekretnine, postrojenja i opremu pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi da bude veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva i da se nabavna vrednost/cena koštanja naknadnog izdatka može pouzdano utvrditi.

Preduzeće priznaje u knjigovodstvenu vrednost neke nekretnine, postrojenja i opreme, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 16 – „Nekretnine, postrojenja i oprema“, (paragraf 7).

Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Gradsko zemljište se iskazuje odvojeno od vrednosti nekretnine po nabavnoj vrednosti (ili kao rezidualna vrednost nekretnine koja se nalazi na tom zemljištu), a naknadno vrednovanje se vrši na isti način kao i za nekretnine, postrojenja i opremu.

U okviru građevinskog zemljišta prikazana je prikazana i vrednost gradskog građevinskog zemljišta koja nije vlasništvo preduzeća, a koje društvo koristi na neograničen rok i za čije korišćenje plaća naknadu koja je značajno ispod tržišne.

Ne vrši se amortizacija zemljišta.

Nekretnine, postrojenja i oprema prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

4.11. Poljoprivreda

Biološka sredstva se odmeravaju prilikom početnog priznavanja, kao i na svaki datum bilansa stanja, po svojoj poštenoj vrednosti, umanjenoj za procenjene troškove prodaje na mestu žetve. Ukoliko poštena vrednost ne može pouzdano da se izmeri, biološko sredstvo se meri po svojoj nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja, umanjenoj za ukupno obračunatu amortizaciju i ukupne gubitke zbog obezvređenja.

Poljoprivredni proizvodi koji su ubrani od bioloških sredstava odmeravaju se po fer vrednosti umanjenoj za procenjene troškove prodaje u momentu ubiranja.

4.12. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina (zemljište i građevinske objekte namenjene izdavanju u zakup) koju Preduzeće kao vlasnik ili korisnik finansijskog lizinga drži radi ostvarivanja zarade od izdavanja nekretnine ili radi uvećanja vrednosti kapitala ili radi i jednog i drugog, a ne radi upotrebe za proizvodnju ili snabdevanje robom ili pružanja usluga ili za potrebe administrativnog poslovanja, ili prodaje u okviru redovnog poslovanja.

Početno merenje investicione nekretnine vrši se po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja. Pri početnom merenju, zavisni troškovi nabavke se uključuju u nabavnu vrednost ili cenu koštanja.

Nakon početnog priznavanja, investicione nekretnine se mere prema njihovoj poštenoj vrednosti (model fer vrednosti MRS 40 – Investicione nekretnine).

. Poštena vrednost se meri kao najverovatnija cena koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja. Procenu investicione nekretnine je vršio nezavisni procenitelj.

Dobitak ili gubitak nastao zbog promene poštene vrednosti investicione nekretnine uključuje se u neto dobitak ili neto gubitak perioda u kojem je nastao.

4.13. Amortizacija

Obračun amortizacije vrši se od početka narednog meseca u odnosu na mesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu.

Amortizacija se obračunava proporcionalnom metodom, primenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava.

Osnovica za obračun amortizacije sredstva je nabavna vrednost umanjena za preostalu (rezidualnu) vrednost i iznos obezvređenja.

Preostala vrednost je neto iznos koji Preduzeće očekuje da će dobiti za sredstvo na kraju njegovog korisnog veka trajanja, po odbitku očekivanih troškova otuđenja.

Korisni vek trajanja, odnosno amortizacione stope, preispituju se periodično i ako su očekivanja zasnovana na novim procenama značajno različita od prethodnih, obračun troškova amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Metod obračuna amortizacije koji se primenjuje preispituje se periodično i ukoliko je došlo do značajne promene u očekivanom obrascu trošenja ekonomskih koristi od tih sredstava, metod se menja tako da odražava taj izmenjeni način. Kada je takva promena metoda obračuna amortizacije neophodna, onda se ona računovodstveno obuhvata kao promena računovodstvene procene, a obračunati troškovi amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Stope amortizacije za glavne kategorije nekretnina, postrojenja i opreme, date su u sledećem pregledu:

	2019.	2018.
Građevinski objekti	2.5%-5,00%	2.5%-5,00%
Sumski putevi	2.5%-5,00%	2.5%-5,00%
Kancelarijska oprema	11%-12,50%	11%-12,50%
Sumska mehanizacija	12,50%	12,50%
Računari i pripadajuća oprema	20%	20%
Putnička vozila	20%	20%
Teretna vozila	20%	20%
Ostala sredstva	12,50%-15%	12,50%-15%

Amortizacija nematerijalne imovine koja podleže amortizaciji vrši se primenom proporcionalnog metoda do 10 godina, osim ulaganja čije je vreme utvrđeno ugovorom, kada se otpisivanje vrši u rokovima koji proističu iz ugovora.

Obračun amortizacije za poreske svrhe vrši se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije i Pravilnikom o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe, što rezultira u odloženim porezima.

4.14. Umanjenje vrednosti imovine

Saglasno usvojenoj računovodstvenoj politici, rukovodstvo Preduzeće proverava na svaki dan bilansa stanja da li postoje indikatori gubitka vrednosti imovine. U slučaju da takvi indikatori postoje, Preduzeće procenjuje nadoknadivu vrednost imovine.

Nadoknadivi iznos određen je kao viši od neto prodajne cene i upotrebne vrednosti. Neto prodajna cena je iznos koji se može dobiti prilikom prodaje imovine u transakciji između dve voljne nezavisne strane, umanjena za troškove prodaje, dok vrednost u upotrebi predstavlja sadašnju vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen ekonomski vek trajanja te prodaje na kraju veka trajanja. Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja stvara novac kojoj to sredstvo pripada. Gde knjigovodstveni iznos prelazi taj procenjeni nadoknadivi iznos, vrednost imovine je umanjena do njenog nadoknadivog iznosa. Gubitak zbog obezvređenja se priznaje u iznosu razlike, na teret rashoda saglasno MRS 36 „Umanjenje vrednosti imovine“.

4.15. Zalihe

Zalihe robe i materijala se mere po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čine svi troškovi nabavke za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje. Troškovi nabavke zaliha obuhvataju kupovnu cenu, uvozne dažbine i druge obaveze (osim onih koje Preduzeće može naknadno da povrati od poreskih vlasti), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci. Popusti, rabati i druge slične stavke se oduzimaju pri utvrđivanju troškova nabavke.

Izlaz zaliha materijala i robe se evidentira metodom prosečne ponderisane cene.

Zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda se mere po ceni koštanja, odnosno po neto prodajnoj vrednosti, ako je niža. Cenu koštanja čine svi troškovi konverzije i drugi nastali troškovi neophodni za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje, odnosno:

- troškovi direktnog rada;
- troškovi direktnog materijala i
- indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi.

U vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda ne ulaze, već predstavljaju rashod perioda:

- neuobičajeno veliko rasipanje materijala, radne snage ili drugi troškovi proizvodnje;
- troškovi skladištenja, osim ako ti troškovi nisu neophodni u procesu proizvodnje pre naredne faze proizvodnje;
- režijski troškovi administracije koji ne doprinose dovođenju zaliha na sadašnje mesto i u sadašnje stanje; i
- troškovi prodaje.

Neto prodajna vrednost predstavlja procenjenu prodajnu vrednost, umanjenu za procenjene troškove prodaje i procenjene troškove dovršenja (kod nedovršene proizvodnje). Ukoliko je neto prodajna vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda niža od njihove cene koštanja, vrši se delimičan otpis do neto prodajne vrednosti.

Terećenjem ostalih rashoda vrši se ispravka vrednosti zaliha u slučajevima kada se oceni da je potrebno svesti vrednost zaliha na njihovu neto prodajnu vrednost. Oštećene zalihe i zalihe koje po kvalitetu ne odgovaraju standardima se u potpunosti otpisuju.

Zalihe usluga čine direktni troškovi i indirektni troškovi nastali u vezi sa pružanjem usluga. Direktni troškovi usluga su direktni troškovi rada osoblja koje direktno učestvuje u pružanju usluga, direktni troškovi materijala i ostali direktni troškovi, kao što je angažovanje spoljnih eksperata i slično. Indirektni troškovi usluga su troškovi pomoćnog materijala, energije utrošene za pružanje usluge, amortizacija i održavanje opreme koja se koristi prilikom pružanja usluge i sl.

Zalihe robe u maloprodaji iskazuju se po prodajnoj ceni u toku godine. Na kraju obračunskog perioda vrši se svođenje vrednosti zaliha na nabavnu vrednost putem alokacije realizovane razlike u ceni i poreza na dodatu vrednost, obračunatih na prosečnoj osnovi, na vrednost zaliha u stanju na kraju godine i nabavnu vrednost prodate robe.

4.16. Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja

Preduzeće odmerava stalnu imovinu (ili grupu za otuđenje) klasifikovanu kao imovina koje se drži za prodaju, po nižem od sledeća dva iznosa: po knjigovodstvenoj vrednosti ili fer vrednost umanjenoj za troškove prodaje.

4.17. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u bilansu stanja Preduzeće, počevši od momenta kada Preduzeće ugovornim obavezama postane vezano za finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha), koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Finansijska sredstva i obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Preduzeća od momenta kada je Preduzeće ugovornim odredbama vezano za instrument.

Rukovodstvo vrši klasifikaciju finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Preduzeće izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Preduzeće ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

Finansijski instrumenti u skladu sa MRS 39 – Finansijski instrumenti: Priznavanje i odmeravanje, obuhvataju sledeće kategorije finansijskih instrumenata:

- (a) Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha;
- (b) Investicije koje se drže do dospeća;
- (c) Krediti (zajmovi) i potraživanja;
- (d) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju;

4.17.1. Investicije koje se drže do dospeća

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Preduzeće definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim:

- (a) onih koje Preduzeće nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha;
- (b) onih koje Preduzeće naznači kao raspoložive za prodaju; i
- (c) onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Preduzeće ne klasifikuje neko finansijsko sredstvo kao ono koje se drži do dospeća ako je Preduzeće, tokom tekuće finansijske godine ili tokom dve prethodne finansijske godine prodalo ili reklasifikovalo više od beznačajnog iznosa investicija koje se drže do dospeća pre njihovog dospeća (više nego beznačajan iznos u odnosu na ukupni iznos investicija koje se drže do dospeća), osim prodaja ili reklasifikacija koje:

- (i) su toliko blizu dospeća ili datuma poziva na plaćanje finansijskog sredstva (na primer manje od tri meseca pre dospeća) da promene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan uticaj na fer vrednost finansijskog sredstva;
- (ii) se dešavaju pošto je Preduzeće suštinski sakupilo prvobitnu glavnici finansijskog sredstva kroz planski raspoređena plaćanja ili avanse; ili
- (iii) se mogu pripisati izolovanom događaju koji je van kontrole Društva, koji se ne ponavlja i koje Preduzeće nije moglo sa sigurnošću predvideti.

4.17.2. Krediti (zajmovi) i potraživanja

Zajmovi (kredit) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- (a) sredstva koja Preduzeće namerava da proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja i ona koja Preduzeće posle početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha;

- (b) ona koja Preduzeće posle početnog priznavanja naznači kao raspoloživa za prodaju; ili
- (c) ona za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, osim ako to nije zbog pogoršanja kredita, i koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Učešće stečeno u paketu sredstava koja nisu zajmovi (kredit) ili potraživanja (na primer učešće u zajedničkom fondu ili sličnim fondovima) nije zajam (kredit) ili potraživanje.

4.17.3. *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju*

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana kao (a) zajmovi(kredit) i potraživanja (b) investicije koje se drže do dospeća ili (c) finansijska sredstva naznačena po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

4.18. **Kratkoročna potraživanja i plasmani**

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca u zemlji i inostranstvu po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga.

Kratkoročni plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od dana činidbe, odnosno od dana bilansa.

Kratkoročna potraživanja od kupaca mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u izveštajnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti na dan bilansa preračunavaju se prema važećem srednjem kursu NBS, a kursne razlike priznaju se kao prihod ili rashod perioda.

Kratkoročni finansijski plasmani koji se ne drže radi trgovanja mere se po amortizovanoj vrednosti, ne uzimajući u obzir nameru Preduzeća da ih drže do dospeća.

Ukoliko postoji verovatnoća da Preduzeće neće biti u stanju da naplati sve dospele iznose (glavnicu i kamatu) prema ugovornim uslovima za date kredite, potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospeća koja su iskazana po amortizovanoj vrednosti, nastao je gubitak zbog obezvređivanja ili nenaplaćenih potraživanja.

Na dan svakog bilansa stanja Preduzeće procenjuje da li postoje objektivni dokazi da je došlo do umanjenja vrednosti finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava (osim sredstava iskazanih po fer vrednosti kroz bilans uspeha). Obezvređenje finansijskih sredstava se vrši kada postoje objektivni dokazi da su, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijskog sredstva, procenjeni budući novčani tokovi sredstava biti izmenjeni.

Indirektan otpis (obezvređenje), odnosno ispravka vrednosti potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda preko računa ispravke vrednosti vrši se kod potraživanja od kupaca koja nisu naplaćena u roku od 365 dana od dana isteka roka za naplatu, sem u slučaju kad iz obrazloženog predloga direktora delova preduzeća i/ili sektora za komercijalne poslove proizilazi da se, iako potraživanje nije naplaćeno u roku od 365 dana od dana isteka za naplatu, ne radi o potraživanju kod koga je izvesna nenaplativost.

Odluku o direktnom otpisu, potraživanja od kupaca i kratkoročnih plasmana donosi Nadzorni odbor preduzeća na predlog Komisije za popis potraživanja i kratkoročnih plasmana.

4.19. **Gotovinski instrumenti i gotovina**

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju sredstva na računima kod banaka, gotovinu u blagajni, kao i visoko likvidna sredstva sa prvobitnim rokom dospeća do tri meseca ili kraće a koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

4.20. Obaveze

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Preduzeća da bise zadovoljio zahtev druge strane. Shodno relevantnim odredbama Okvira, obaveza se priznaje u bilansu stanja:

- kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i
- kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri.

Pored navedenog, pri priznavanju se uvažava načelo opreznosti, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema povezanim pravnim licima, dugoročni krediti i zajmovi u zemlji i inostranstvu, obaveze po dugoročnim hartijama od vrednosti, obaveze po osnovu finansijskog lizinga i ostale dugoročne obaveze), kratkoročne finansijske obaveze (kratkoročni krediti i zajmovi od povezanih pravnih lica, kratkoročni krediti i zajmovi u zemlji, deo dugoročnih kredita i zajmova, kao i drugih obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se dugoročnim obavezama smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Za obaveze iskazane u stranoj valuti, kao i obaveze sa valutnom klauzulom se vrši preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene kursa do datuma izmirenja iskazuju se kao pozitivne (negativne) kursne razlike. Obaveze u stranoj valuti se na datum bilansa stanja preračunavaju prema važećem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihodi ili rashodi perioda.

4.21. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Preduzeće ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze.

Rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade se odmeravaju po sadašnjoj vrednosti očekivanih budućih odliva primenom diskontne stope koja odražava kamatu na visokokvalitetne hartije od vrednosti koje su iskazane u valuti u kojoj će obaveze za penzije biti plaćene.

Rezervisanja za sudske sporove formiraju se u iznosu koji odgovara najboljoj proceni rukovodstva Preduzeće u pogledu izdataka koji će nastati da se takve obaveze izmire.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima, ali se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Preduzeće ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima već ih obelodanjuje u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

4.22. Naknade zaposlenima

4.22.1. Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Preduzeće je obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Preduzeće ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Preduzeće nije u obavezi da zaposlenima nakon odlaska u penziju isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu penzionog fonda Republike Srbije. Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

4.22.2. Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada

Preduzeće ima obavezu da zaposlenom isplati otpremninu prilikom odlaska u penziju. U 2019. godini otpremnine su obračunate i isplaćene u skladu sa Zakonskim odredbama i odredbama Kolektivnog ugovora Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“ koje su važile u vreme obračuna i isplate otpremnina. Preduzeće je u skladu sa Pravilnikom o rezervisanjima po osnovu primanja zaposlenih izvršilo procenu sadašnje vrednosti ove obaveze i formiralo odgovarajuće rezervisanje po tom osnovu.

U skladu sa Zakonom o radu i odredbama Kolektivnog ugovora Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume“ Preduzeće isplaćuje jubilarne nagrade za 10, 20 i 30 godina neprekidnog rada u Preduzeću. U 2019. godini jubilarne nagrade su obračunate i isplaćene u skladu sa Zakonskim odredbama, odredbama Kolektivnog ugovora i odredbama Ugovora o radu.

Obračun i iskazivanje dugoročnih obaveza po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada izvršeno je korišćenjem metoda sadašnje vrednosti budućih očekivanih isplata, na osnovu obračuna aktuaru.

4.23. Porez na dobitak

4.23.1. Tekući porez

Poreski rashod perioda predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. glasnik RS“ br. 18/2010, 101/2011, 119/2012, 47/2013, 108/2013 i 68/2014 - dr. Zakon, 142/14, 91/15-autentično tumačenje, 112/15). Porez na dobit obračunat je po stopi od 15% na poresku osnovicu koja je prikazana u poreskom bilansu. Oporeziva osnovica uključuje dobitak iskazan u bilansu uspeha, koji je korigovan u skladu sa poreskim propisima Republike Srbije.

4.23.2. Odloženi porez

Odloženi porez na dobitak se obračunava za sve privremene razlike između poreske osnove imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrednosti. Trenutno važeće poreske stope na dan bilansa su korišćene za obračun iznosa odloženog poreza. Odložene poreske obaveze priznaju se za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva priznaju se za odbitne privremene razlike i za efekte prenetog gubitka i neiskorišćenih poreskih kredita iz prethodnih perioda do nivoa do kojeg je verovatno da će postojati budući oporezivi dobitci na teret kojih se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobitak perioda.

4.24. Informacije o segmentima

Poslovni segment predstavlja deo imovine i poslovnih aktivnosti koje obezbeđuju proizvode ili usluge koje podležu rizicima i koristima različitim od onih u nekim drugim poslovnim segmentima. Geografski segment obezbeđuje proizvode ili usluge unutar određenog privrednog okruženja koji podležu rizicima i koristima različitim od onih segmenata koji posluju u nekim drugim privrednim okruženjima. Ključevi za alokaciju zajedničkih troškova su određeni na bazi najboljih procena rukovodstva Preduzeća.

4.25. Državna davanja

Državna davanja predstavljaju pomoć države u obliku prenosa resursa Preduzeću po osnovu ispunjenih izvesnih uslova u prošlosti ili budućnosti koji se odnose na poslovne aktivnosti Preduzeća. Ona isključuju one oblike državne pomoći koji se ne mogu u razumnoj meri vrednosno iskazati kao i transakcije sa državom koje se ne mogu razlikovati od uobičajenih poslovnih transakcija Preduzeća. Državna davanja se priznaju kada postoji opravdano uverenje da će se Preduzeće pridržavati uslova povezanih sa davanjima i da će davanje biti primljeno.

Državno davanje se priznaje kao prihod tokom perioda neophodnih za sučeljavanje, na sistematskoj osnovi, sa povezanim troškovima koje treba pokriti iz tog prihoda.

5. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH PROCENA

Sastavljanje finansijskih izveštaja u skladu sa primenjenim okvirom za izveštavanje zahteva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrednosti sredstava i obaveza, kao i prihoda i rashoda u toku izveštajnog perioda. Ove procene i pretpostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, kao i različitim informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, a koje deluju realno i razumno u datim okolnostima. Na bazi ovih informacija se formira pretpostavka o vrednosti sredstava i obaveza, koju nije moguće neposredno potvrditi na bazi drugih informacija. Stvarna vrednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrednosti koja je procenjena na ovaj način.

Procene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procene izvršene, su predmet redovnih provera. Revidirane računovodstvene procene se prikazuju za period u kojem su revidirane, u slučaju da procena ima uticaj samo na dati period, ili za period u kojem su revidirane i za buduće periode, u slučaju da revidiranje utiče na tekući i na buduće periode.

Informacije o oblastima kod kojih je stepen procene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izveštajima Preduzeća, date su u daljem tekstu.

5.1 *Koristan vek trajanja nekretnina, postrojenja i opreme i stope amortizacije*

Određivanje korisnog veka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog veka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog veka trajanja.

5.2. *Obezvredenje vrednost nefinansijske imovine*

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Preduzeća analizira vrednosti po kojima su prikazane nekretnine, postrojenja i oprema Preduzeća. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknadiv iznos te imovine se procenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procenjen kao niži od vrednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrednosti.

5.3. *Rezervisanje po osnovu sudskih sporova*

Preduzeća je uključeno u određeni broj sudskih sporova koji proističu iz njegovog svakodnevnog poslovanja i odnose se na pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rešavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Preduzeća procenjuje verovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose verovatnih ili razumnih procena gubitaka. Razumne procene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obaveštenja, poravnanja, procene od strane pravnog sektora, dostupne činjenice,

identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rešavanju, kao i prethodno iskustvo. Rezervisanje za sudske sporove se formira kada je verovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano proceniti pažljivom analizom. Potrebno rezervisanje se može promeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija.

Pitanja koja su ili potencijalne obaveze ili ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se obelodanjuju, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

5.4. *Odložena poreska sredstva*

Odložena poreska sredstva priznata su kao rezultat razlike u stopama amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe i poreskog gubitka iz ranijih godina.

5.6. *Fer vrednost*

Poslovna politika Preduzeća je da obelodani informacije o fer vrednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrednosti. U Republici Srbiji ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. I porednavedenog, ova problematika u Preduzeću nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknativa (fer ili upotrebna) vrednost sredstava uposlovnim knjigama Preduzeća precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

6. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Preduzeće je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- kreditnom riziku,
- tržišnom riziku (koji obuhvata rizik od promene kursa stranih valuta, rizik od promene kamatnih stopa i rizik od promene cena) i
- riziku likvidnosti.

Upravljanje rizicima u Preduzeću je usmereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Preduzeća u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta.

6.1. Kreditni rizik

Preduzeće je izloženo kreditnom riziku koji predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da dugovanja prema Preduzeću izmire u potpunosti i na vreme, što bi imalo za rezultat finansijski gubitak Preduzeća. Kreditni rizik obuhvata dugoročne i kratkoročne finansijske plasmane, potraživanja i date garancije i jemstva trećim licima.

U Republici Srbiji ne postoje specijalizovane rejting agencije koje vrše nezavisnu klasifikaciju i rangiranje privrednih društava. Usled toga, Preduzeće je prinuđeno da koristi ostale javno dostupne finansijske informacije (npr. podatke o bonitetu koje pruža Agencija za privredne registre) i interne istorijske podatke o saradnji sa određenim poslovnim partnerom u cilju određivanja njegovog boniteta. Na osnovu boniteta kupca, utvrđuje se iznos njegove maksimalne kreditne izloženosti, u skladu sa poslovnom politikom usvojenom od strane rukovodstva Preduzeća. Iznos maksimalne kreditne izloženosti revidira se najmanje jednom godišnje.

U slučaju povećanja iznosa dospelih potraživanja i shodno tome povećane izloženosti kreditnom riziku, Preduzeće primenjuje mehanizme predviđene poslovnom politikom.

Izloženost Preduzeća kreditnom riziku ograničena je uglavnom na potraživanja od kupaca na dan bilansa i kratkoročne finansijske plasmane po osnovu oročenja slobodnih novčanih sredstava kod poslovnih banaka.

6.2. Tržišni rizik

U svom poslovanju Preduzeće je izloženo finansijskim rizicima i u tom sklopu izloženo je tržišnom riziku koji se javlja kao devizni rizik i rizik od promene kamatnih stopa. Zadatak upravljanja tržišnim rizicima jeste da se upravlja i kontroliše izloženost tržišnim rizicima u okviru prihvatljivih pokazatelja, uz optimizaciju prinosa Preduzeća.

6.3. Rizik likvidnosti

Rukovodstvo Preduzeća upravlja rizikom likvidnosti na način koji mu obezbeđuje da Preduzeće u svakom trenutku mora da ispunjava sve svoje dospele obaveze. Preduzeće upravlja rizikom likvidnosti održavajući odgovarajuće novčane rezerve, praćenjem planiranih i stvarnih novčanih tokova i održavanjem adekvatnog odnosa priliva finansijskih sredstava i dospeća obaveza.

6.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja kapitalom je da Preduzeće zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala. Preduzeće prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti, koji se izračunava kao odnos neto dugovanja Preduzeća i njegovog ukupnog kapitala.

6.5. Pravična (fer) vrednost

Poslovna politika Preduzeća je da obelodani informacije o pravičnoj vrednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrednosti. U Republici Srbiji ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Rukovodstvo Preduzeća vrši procenu rizika i u slučajevima kada se oceni da vrednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana vrši ispravku vrednosti.

Preduzeće smatra da iskazana knjigovodstvena vrednost potraživanja, nakon umanjenja za ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja, kao i nominalna vrednost obaveza iz poslovanja, približno odražava njihovu tržišnu vrednost. Fer vrednost obaveza po kreditima procenjuje se diskontovanjem budućih ugovorenih novčanih tokova prema trenutnoj tržišnoj kamatnoj stopi koja je Preduzeću na raspolaganju za potrebe sličnih finansijskih instrumenata. Ovako utvrđena fer vrednost ne odstupa značajnije od vrednosti po kojoj su iskazane obaveze po kreditima u poslovnim knjigama Preduzeća. Rukovodstvo Preduzeća smatra da iznosi u priloženim finansijskim izveštajima odražavaju vrednost koja je u datim okolnostima najverodostojnija i najkorisnija za potrebe izveštavanja.

7. PROMENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I NAKNADNO UTVRĐENE GREŠKE

Pojedine računovodstvene politike primenjene prilikom sastavljanje finansijskih izveštaja za 2019. godinu nisu konzistentne sa onima koje su primenjene u prethodnoj godini. U nekim slučajevima izmena primenjenih računovodstvenih politika je uslovljena izmenama propisa koji uređuju računovodstvo, a u drugim slučajevima menadžment Preduzeća je promenio ranije primenjivanu računovodstvenu politiku.

Materijalno značajnom greškom smatra se greška koja u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama je veća od 2% od ukupnih prihoda Preduzeća. Ukoliko je iznos greške niži, korekcija se sprovodi kroz bilans uspeha tekuće godine.

Materijalno značajni efekti promene računovodstvenih politika i naknadno utvrđenih grešaka se koriguju retroaktivno uz prilagođavanje uporednih podataka u finansijskim izveštajima, osim ako je to praktično neizvodljivo (tada se promena računovodstvene politike primenjuje prospektivno). Svaka korekcija koja iz toga proizilazi iskazuje se kao korekcija iznosa neraspoređenog dobitka na početku perioda.

8. BILANS USPEHA

8.1. PRIHODI OD PRODAJE ROBE

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Domaće tržište		
Prihodi od prodaje robe matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima	148	
Prihodi od prodaje robe	15.808	35.720
Svega		
Inostrano tržište		
Prihodi od prodaje robe matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od prodaje robe ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od prodaje robe		3
Svega		
Ukupno	15.956	35.723

8.2. PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I USLUGA

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Domaće tržište		
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	7.736.536	7.579.978
Svega	7.736.536	7.579.978
Inostrano tržište		
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga matičnim i zavisnim pravnim licima		
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga ostalim povezanim pravnim licima		
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	103	
Svega	103	
Ukupno	7.736.639	7.579.978

8.3. PRIHODI OD PREMIJA, SUBVENCIIJA, DOTACIJA, DONACIJA I SL.

	2019.		2018.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa i povraćaja poreskih dažbina	146.212		59.972
Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	58.540		102.068
Ukupno	204.752		162.040

Prihodi od premija, subvencija, dotacija su: Sredstva dobijena za posumljavanje i zastitu suma..

Prihodi po osnovu uslovljenih donacija; Oprihodovana sredstva u iznosu amortuizacije dobijena za kupovinu osnovnih sredstava.

8.4. DRUGI POSLOVNI PRIHODI

	2019.		2018.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Prihodi od zakupnina	286.744		268.138
Prihodi od članarina			
Prihodi od naknada za koriscenje sumskih saobracajnica	81.983		77.526
Ostali poslovni prihodi	11.444		11.946
Ukupno	380.171		357.610

8.5 NABAVNA VREDNOST PRODATE ROBE

	2019.		2018.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Nabavna vrednost prodate robe na veliko	12.408		29.860
Nabavna vrednost prodate robe na malo	1.683		3.267
Nabavna vrednost nekretnina pribavljenih radi prodaje			
Ukupno	14.091		33.127

8.6 PRIHODI OD AKTIVIRANJA UČINAKA I ROBE

	2019.		2018.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe za sopstvene potrebe	880		1.944
Prihodi od aktiviranja ili potrošnje proizvoda i usluga za sopstvene potrebe	387.026		326.421
Ukupno	387.906		328.365

8.7 POVEĆANJE/(SMANJENJE) VREDNOSTI ZALIHA

	2019.		2018.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Nedovršeni gotovi proizvodi na dan 31. decembra	(822)		(16.114)
Nedovršene usluge na dan 31. decembra			
Gotovi proizvodi na dan 31. decembra	(12.110)		(2.945)
Minus:			
Nedovršeni gotovi proizvodi na dan 01. januara			
Nedovršene usluge na dan 01. januara			
Gotovi proizvodi na dan 01. januara			
Ukupno	(12.932)		(19.059)

8.8 TROŠKOVI MATERIJALA

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi materijala za izradu	133.094	104023
Troškovi ostalog materijala (režijskog)	88.330	74.186
Troškovi rezervnih delova	96.711	107.754
Troškovi jednokratnog otpisa alata i inventara	1.562	346
Ukupno	319.697	286.309

8.9. TROŠKOVI GORIVA I ENERGIJE

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi električne energije	38.874	35.533
Troškovi gasa	5.938	2.286
Troškovi pogonskog goriva	415.291	393.099
Troškovi ostalog goriva	6.017	5.731
Troškovi ostale potrošene energije	16.686	17.029
Ukupno	482.806	453.678

8.10 TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi zarada i naknada zarada	2.827.226	2.461.214
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	486.125	441.879
Troškovi naknada po ugovoru o delu	6.515	5.608
Troškovi naknada po autorskim ugovorima		
Troškovi naknada po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima	30.798	30.050
Troškovi naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora	214	642
Troškovi naknada direktoru, odnosno članovima organa upravljanja i nadzora	7.329	7441
Ostali lični rashodi i naknade	224.729	164.431
Ukupno	3.582.936	3.111.265

8.11 TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi usluga na izradi učinaka	1.945.497	1.789.551
Troškovi transportnih usluga	55.215	92.238
Troškovi usluga održavanja	152.499	130.851
Troškovi zakupnina	19.406	19.322
Troškovi sajmova	2.825	2.154
Troškovi reklame i propagande	7.835	4.910
Troškovi istraživanja	200	
Troškovi razvoja koji se ne kapitalizuju		
Troškovi ostalih usluga	75.442	75.418
Ukupno	2.258.919	2.114.444

8.12 TROŠKOVI AMORTIZACIJE

Troškovi amortizacije u ukupnom iznosu od RSD 744.278 hiljada (prethodne godine RSD 828.233 hiljada) odnose se na: amortizaciju nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme, investicionih nekretnina u skladu sa politikom amortizacije.

8.13 TROŠKOVI DUGOROČNIH REZERVISANJA

Troškovi dugoročnih rezervisanja odnose se na:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškove rezervisanja za garantni rok		
Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava		
Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite		
Rezervisanja za troškove restrukturiranja		
Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	41.223	33.092
Ostala rezervisanja	16.697	59.826
Ukupno	57.920	92.918

8.14 NEMATERIJALNI TROŠKOVI

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Troškovi neproizvodnih usluga	59.523	50.799
Troškovi reprezentacije	10.042	10.466
Troškovi premija osiguranja	19.785	15.382
Troškovi platnog prometa	13.575	12.260
Troškovi članarina	10.381	9.683
Troškovi poreza	300.937	293.487
Troškovi doprinosa	35	151
Ostali nematerijalni troškovi	163.922	250.000
Ukupno	578.200	642.228

8.15 PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI OSTALE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Prihodi od usklađivanja vrednosti dugoročnih finansijskih plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	12	359
Prihodi od usklađivanja vrednosti potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana	31.490	19274
Ukupno	31.502	19.633

8.16 RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI OSTALE IMOVINE KOJA SE ISKAZUJE PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Obezvredenje dugoročnih finansijskih plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Obezvredenje potraživanja i kratkoročnih finansijskih plasmana	55.911	61.583
Ukupno	55.911	61.583

8.17 OSTALI PRIHODI

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	28.305	574
Dobici od prodaje bioloških sredstava		99
Dobici od prodaje učešća i hartija od vrednosti		
Dobici od prodaje materijala	915	2
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja	1.925	1.876
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika koji ne ispunjavaju uslove da se iskažu u okviru ostalog sveobuhvatnog rezultata	56	33
Prihodi od smanjenja obaveza	1.406	32.347
Prihodi od ukidanja dugoročnih i kratkoročnih rezervisanja	162.541	102.276
Ostali nepomenuti prihodi	82.363	42.343
Svega	277.511	179.550
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Prihodi od usklađivanja vrednosti bioloških sredstava	74.223	68.021
Prihodi od usklađivanja vrednosti nematerijalnih ulaganja		
Prihodi od usklađivanja vrednosti nekretnina, postrojenja i opreme	23.516	970
Prihodi od usklađivanja vrednosti zaliha	254	
Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine		
Svega	97.993	68.991
Ukupno	375.504	248.541

8.18 OSTALI RASHODI

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	43.334	16.090
Gubici po osnovu rashodovanja i prodaje bioloških sredstava	8.662	590
Gubici po osnovu prodaje učešća u kapitalu i hartija od vrednosti		
Gubici od prodaje materijala		
Manjkovi	107	2
Rashodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika, koji ne ispunjavaju uslove da se iskažu u okviru ostalog sveobuhvatnog rezultata	91	25
Rashodi po osnovu direktnih otpisa potraživanja	1	992

Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe	2.270		819
Ostali nepomenuti rashodi	51.609		45.637
Svega	106.074		64.155
Rashodi po osnovu obezvređenja imovine			
Obezvređenje bioloških sredstava	9.948		7.892
Obezvređenje nematerijalnih sredstava			
Obezvređenje nekretnina, postrojenja i opreme	114.096		5.250
Obezvređenje zaliha materijala i robe	4.475		1.809
Obezvređenje ostale imovine	409		894
Svega	128.928		15.845
Ukupno	235.002		80.000

8.19 NETO DOBITAK/(GUBITAK) POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA, EFEKTI/RASHODI PROMENE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I ISPRAVKA GREŠAKA IZ RANIJIH PERIODA

	2019.		2018.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Dobitak poslovanja koje se obustavlja			
Prihodi od efekata promene računovodstvenih politika			
Prihodi po osnovu ispravki grešaka iz ranijih godina koje nisu materijalno značajne			
Gubitak poslovanja koje se obustavlja			
Rashodi po osnovu efekata promene računovodstvene politike			
Rashodi po osnovu ispravki grešaka iz ranijih godina koje nisu materijalno značajne	23.605		42.417
Ukupno	23.605		42.417

8.20 POREZ NA DOBITAK

	2019.		2018.
	RSD hiljada		RSD hiljada
Finansijski rezultat u bilansu uspeha (dobitak/gubitakpre oporezivanja)	811.737		1.021.091
Neto kapitalni dobiti (gubici)			
Usklađivanje i korekcije rashoda u poreskom bilansu	331.706		386.074
Usklađivanje i korekcija prihoda u poreskom bilansu			
Oporeziva dobit	1.143.443		1.407.165
Umanjenje za iznos gubitka iz ranijih godina			
Kapitalni dobitak			
Umanjenje za iznos kapitalnih gubitaka ranijih godina			
Poreska osnovica	1.143.443		1.407.165
Umanjenje za prihode od dividendi i udela u dobiti od rezidentnih obveznika			
Umanjena poreska osnovica (Obrazac PB)	1.143.443		1.407.165
Obračunati porez (15%)	171.517		211.075
Umanjenje obračunatog poreza po osnovu poreskih podsticaja i oslobođanja			
POREZ NA DOBITAK (Obrazac PDP)	171.517		211.075
Odloženi poreski rashod perioda			
Odloženi poreski prihod perioda	115.938		47.723

Obračun poreza na dobitak vrši se po stopi od 15% u skladu sa poreskim propisima, odvojeno za poslovni i kapitalni podbilans. Vrši se usklađivanje pojedinih pozicija prihoda i rashoda, a poreska osnovica se umanjuje za gubitke ranijih godina.

9. BILANS STANJA

9.1 NEMATERIJALNA IMOVINA

u hiljadama dinara

	Ulaganja u razvoj	Koncesije, patenti, licence i slična prava	Softver i slična prava	Ostala nematerijalna ulaganja	Nematerijalna ulaganja u pripremi	Avansi za nematerijalnu imovinu	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>							
Stanje na početku godine	875	4.218	19.334	898.137	121.451		1.044.015
Nove nabavke	1.056		9.884	122.906	300.411	30.252	464.509
Prenos sa jednog oblika na drugi							
Procena				3.036			3.036
Otuđivanje i rashodovanje		(351)		(23.094)			(23.445)
Ostalo							
Stanje na kraju godine	1.931	3.867	29.218	1.000.985	325.555	30.252	1.391.808
<i>Ispravka vrednosti</i>							
Stanje na početku godine	(875)	(3.524)	(9.718)	(415.153)			(429.270)
Amortizacija 2019. godine		(177)	(5.019)	(84.568)			(89.764)
Otuđivanje i rashodovanje		351		21.904			22.255
Procena				1.416			1.416
Obezbvredjenja							
Ostalo							
Stanje na kraju godine	(875)	(3.350)	(14.737)	(479.233)			(498.195)
Neotpisana vrednost 31.12.2019.	1.056	517	14.481	521.752	325.555	30.252	893.613
Neotpisana vrednost 31.12.2018.		694	9.616	482.984	121.451		614.745

9.2 NEKRETNINE, POSTROJENJAI OPREMA

u hiljadama dinara

	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Investicione nekretnine	Ostale nekretnine, postrojenja i oprema	Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	Ulaganja na tuđim nekretninama, postrojenjima i opremi	Avansi	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>									
Stanje na početku godine	13.017.142	7.481.978	2.154.806	137.710	734	245.071	802	2.583	23.040.826
Nove nabavke/aktiviranje		702.785	868.697		13.940	344.754			1.930.176
rashod	(174)	(40.503)							(40.677)
prodaja									-
Procena - efekti povećanja/smanjenja		(378.041)	(9.971)	(2.083)					(390.095)
Isknjiženje ispravke vrednosti		(926.829)	(450.591)						(377.420)
Ostalo					(6.970)	(386.909)			(393.879)
Stanje na kraju godine	13.016.968	6.839.390	2.562.941	135.627	7.704	202.916	802	2.583	22.768.931
<i>Ispravka vrednosti</i>									
Stanje na početku godine		(926.829)	(450.519)				(371)	(83)	(1.377.802)
Amortizacija 2019. godine		(244.585)	(405.600)				(13)		(650.198)
Isknjiženje ispravke vrednosti procena		926.829	450.519						1.377.348
Stanje na kraju godine		(244.585)	(405.600)				(384)	(83)	(650.652)
Neotpisana vrednost 31.12.2019.	13.016.968	6.594.805	2.157.341	135.627	7.704	202.916	418	2.500	22.118.279
Neotpisana vrednost 31.12.2018.	13.017.142	6.555.149	1.704.287	137.710	734	245.071	431	2.500	21.663.024

9.3 BIOLOŠKA SREDSTVA

u hiljadama dinara

	Šume	Višegodišnji zasadi	Osnovno stado	Biološka sredstva u pripremi	Avansi za biološka sredstva	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>						
Stanje na početku godine	109.576.400	887	28.110	1.715.005		111.320.402
Korekcija početnog stanja						
Nove nabavke	40.484			55.320		95.804
Prenos sa jednog oblika na drugi			4.265			4.265
Procena	49.469		16.547			66.016
Otuđivanje i rashodovanje			(1.524)			(1.524)
Ostalo				(35.850)		(35.850)
Stanje na kraju godine	109.666.353	887	47.398	1.734.475		111.449.113
<i>Ipravka vrednosti</i>						
Stanje na početku godine		(43)				43
Korekcija početnog stanja						
Amortizacija 2019. godine		(3)				3
Procena						
Otuđivanje i rashodovanje						
Obezvredjenja						
Ostalo						
Stanje na kraju godine		(46)				46
Neotpisana vrednost 31.12.2019.	109.666.353	841	47.398	1.734.475		111.449.067
Neotpisana vrednost 31.12.2018.	109.576.400	844	28.110	1.715.005		111.320.359

9.4 DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Učešća u kapitalu predstavljaju dugoročna finansijska ulaganja u (redovne ili preferencijalne) akcije i udele društava, banaka i osiguravajućih društava.

Učešća u kapitalu su iskazana:

- prema metodi nabavne vrednosti, po kojoj investitor iskazuje svoje ulaganje po nabavnoj vrednosti.

	% učešća	2019. RSD hiljada	2018. RSD hiljada
Zavisnih pravnih lica			
Crni vrh – ŠG Niš		272	272
Turistički kompleks Golija ŠG Ivanjica		102	102
Svega učešće u kapitalu		374	374
Dugoročne hartije od vrednosti		100	74
Ostali dugoročni finansijski plasmani		72.242	83.238
Svega		72.342	83.312
Ukupno		72.716	83.686

9.5 DUGOROČNA POTRAŽIVANJA

Dugoročna potraživanja odnose se na potraživanja:

	2019. RSD hiljada	2018. RSD hiljada
Ostala dugoročna potraživanja	185	185
Ukupno	185	185

9.6 ZALIHE

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Materijal	75.067	85.257
Rezervni delovi	47.486	47.980
Alat i sitan inventar	42.014	11.672
Nedovršena proizvodnja	216.488	221.993
Nedovršene usluge		
Gotovi proizvodi	94.139	110.190
Roba	6.394	5.953
Stalna sredstva namenjena prodaji		
Plaćeni avansi za zalihe i usluge	9.102	19.577
Ukupno	490.690	493.622

Plaćeni avansi za zalihe i usluge se odnose se na sledeće:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Plaćene avansi u zemlji za robu</i>	24.839	35.738
<i>Ispravka vrednosti plaćenih avansa</i>	(15.737)	(16.161)
Ukupno plaćeni avansi	9.102	19.577

9.7 POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE

Potraživanja po osnovu prodaje odnose se na potraživanja od kupaca:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Kupci u zemlji</i>	889.303	789.908
<i>Ispravka vrednosti kupaca u zemlji</i>	(412.671)	(411.658)
Kupci u zemlji	476.632	378.250
<i>Kupci u inostranstvu</i>	24	8
<i>Ispravka vrednosti kupaca u zemlji</i>	(8)	(8)
Kupci u zemlji	16	-
Ukupno potraživanja po osnovu prodaje	476.648	378.250

9.8 ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA I OBAVEZE

Odložena poreska sredstva u iznosu od 5.408 hiljada, obuhvataju iznose poreza iz dobiti koji mogu da se povrate u narednim periodima po osnovu odbitnih privremenih razlika, neiskorišćenih poreskih gubitaka i kredita. Priznaju se u meri u kojoj je verovatno da će budući oporezivi dobitak biti ostvaren.

Odložene poreske obaveze u iznosu od 393.199 hiljada, obuhvataju iznose poreza na dobit koji se plaćaju u narednim periodima po osnovu oporezivih privremenih razlika.

Odložena poreska sredstva i obaveze po godinama:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Odložena poreska sredstva	5.408	2.645
Odložene poreske obaveze	(393.199)	(445.584)
Neto odložena poreska sredstva /(obaveze)	(387.791)	(442.939)

Dozvoljeno je prebijanje odloženih poreskih sredstava i obaveza.

9.9 POTRAŽIVANJA IZ SPECIFIČNIH POSLOVA

Potraživanja iz specifičnih poslova obuhvataju:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova		15.224
Minus: Ispravka vrednosti potraživanje iz specifičnih poslova		
Ukupno		15.224

9.10 DRUGA POTRAŽIVANJA

Druga potraživanja obuhvataju:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Potraživanja za kamatu i dividende	11.463	11.519
Potraživanja od zaposlenih	53.686	32.005
Potraživanja od državnih organa i organizacija	-	-
Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	21.928	18.511
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	1.805	1.432
Potraživanja za naknade zarada koje se refundiraju	10.411	16.501
Potraživanja po osnovu naknada šteta	42.058	41.113
Ostala kratkoročna potraživanja	10.034	10.204
Minus: Ispravka vrednosti drugih potraživanja	(64.208)	(63.781)
Ukupno	87.177	67.504

9.11 KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

		2019.	2018.
	Oznaka valute	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Kratkoročni krediti i zajmovi u zemlji</i>			
Ostali-zaposleni	RSD	6.871	4.074
Svega		6.871	4.074
<i>Ostali kratkoročni finansijski plasmani</i>	RSD	495.189	1.140.796
Svega		495.189	1.140.796
Ukupno		502.060	1.144.870

Kratkorocni krediti dati zaposlenima iskazani na dan 31.decembra 2019.godine u iznosu od 6.871 hiljada u potpunosti se odnose na kratkoročne beskamratne pozajmice date u RSD za nabavku ogreva, zimnice i udzbenika.

Ostali kratkorocni finansijski plasmani dati ostalim pravnim licima (poslovnim bankama u zemlji) iskazani na dan 31.decembra 2019. godine u iznosu od 495.189 hiljada, u potpunosti se odnose na kratkorocne pozajmice date u RSD.

9.12 GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>U dinarima:</i>		
Hartije od vrednosti – gotovinski ekvivalenti	247	382
Tekući (poslovni) računi	90.530	138.184
Izdvojena novčana sredstva i akreditivi	3.453	3.508
Blagajna	152	716
Ostala novčana sredstva	96.027	83.374
Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrednost umanjena		
Svega	190.409	226.164
<i>U stranoj valuti:</i>		
Devizni računi	565	9.269
Devizni akreditivi		
Devizna blagajna		
Ostala novčana sredstva		
Novčana sredstva čije je korišćenje ograničeno ili vrednost umanjena		
Svega	565	9.269
Ukupno	190.974	235.433

Banke sa kojima JP „Srbijasume“ saraduje.

AIK banka a.d., Vojvođanska banka a.d., Komercijalna banka a.d., Banca Intesa a.d., SBER banka a.d., Unicredit banka a.d., Credy Agrikol bank a.d., ADIKO banka a.d. i SRPSKA banka a.d..

9.13 POREZ NA DODATU VREDNOST

Porez na dodatu vrednost odnosi se na:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Porez na dodatu vrednost u primljenim fakturama po opštoj stopi (osim plaćenih avansa)	3.556	5.949
Porez na dodatu vrednost u primljenim fakturama po posebnoj stopi (osim plaćenih avansa)	134	172
Porez na dodatu vrednost u datim avansima po opštoj stopi	724	724
Porez na dodatu vrednost u datim avansima po posebnoj stopi	55	55
Porez na dodatu vrednost plaćen pri uvozu dobara po opštoj stopi		
Porez na dodatu vrednost plaćen pri uvozu dobara po posebnoj stopi		
Porez na dodatu vrednost obračunat na usluge inostranih lica		
Naknadno vraćen porez na dodatu vrednost kupcima – stranim državljanima		
PDV nadoknada isplaćena poljoprivrednicima		
Potraživanja za više plaćen porez na dodatu vrednost	1.197	1.577
Ukupno	5.666	8.477

9.14 AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANICENJA

Aktivna vremenska razgraničenja čine:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Unapred plaćeni troškovi	3.494	6.014
Potraživanja za nefakturisani prihod	3.706	664
Razgraničeni troškovi po osnovu obaveza	262	-
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	2.471	1.733
Ukupno	9.933	8.411

9.15 OSNOVNI KAPITAL

Osnovni kapital obuhvata sledeće oblike kapitala:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Državni i kapital	113.652.399	113.433.377
Ostali osnovni kapital	155.734	155.734
Ukupno	113.808.133	113.589.111

Državni kapital predstavlja kapital javnog preduzeća koga je osnovala država, republika ili jedinica lokalne samouprave. Državni kapital obezbeđuje se iz javnih prihoda i o njegovom raspolaganju odlučuje osnivač. Državni kapital je tokom 2019.godine uvećan za RSD 219.022 po osnovu dobiti iz ranijih godina. Kapital nije registrovan kod Agencije za privredne registre.

Ostali osnovni kapital je nastao preknjižavanjem izvora vanposlovnih sredstava..

9.16 REZERVE

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Zakonske rezerve	459	459
Statutarne i druge rezerve		
Ukupno	459	459

Zakonske rezerve su obavezno formirane do 2004 godine, tako što se svake godine iz dobitka unosilo najmanje 5% dok rezerve ne dostignu najmanje 10% osnovnog kapitala, a nakon toga nisu formirane.

9.17 REVALORIZACIONE REZERVE

Promene na revalorizacionim rezervama	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Pocetno stanje	16.555.173	16.610.842
Povećanje po osnovu korekcije pogresno obracunati odloženi porezi ranijih perioda		
Povećanje po osnovu procene nekretnina ,postrojenja i opreme		
Smanjenje po osnovu prenosanog rasporedjenog dobit	94.093	18.423
Smanjenje po osnovu procene nekretnina ,postrojenja i opreme	318.337	
Smanjenje po osnovu korekcije pogrešno obracunati odloženi porezi ranijih perioda		37.246
Krajnje stanje	16.142.743	16.555.173

9.18 NEREALIZOVANIDOBICI/(GUBICI)PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVAATNOG REZULTATA

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Aktuarski dobiti i gubici po osnovu planova definisanih primanja	5.843	
Gubici po osnovu HoV raspoloživih za prodaju	54	54
Ukupno	5.897	54

9.19 NERASPOREĐENI DOBITAK

Promene na neraspoređenom dobitku	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Pocetno stanje	1.179.496	902.107
Smanjenje po osnovu Odluke o raspodeli dobiti osnivaču	(428.870)	(222.446)
Smanjenje po osnovu prenosa u osnovni kapital	(219.021)	(376.327)
Smanjenje po osnovu isplate dobiti zaposlenima	(102.736)	
Povećanje po osnovu prenosa sa revalorizacionih rezervi	94.093	18.423
Dobitak tekuće godine	756.158	857.739
Ukupan dobitak	1.279.120	1.179.496

9.20 DUGOROČNA REZERVISANJA

Dugoročna rezervisanja se priznaju kada:

- društvo ima obavezu (pravnu ili stvarnu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja;
- je verovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomske koristi biti potreban za izmirenje obaveze; i
- iznos obaveze može pouzdano da se izmeri.

Dugoročna rezervisanja obuhvataju:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Rezervisanja za troškove u garantnom roku		
Rezervisanja za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava	722.215	768.306
Rezervisanja za zadržane kaucije i depozite		
Rezervisanja za troškove restrukturiranja		
Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	324.531	370.879
Rezervisanja za troškove sudskih sporova	112.016	119.958
Ostala dugoročna rezervisanja	29.368	43.482
Ukupno	1.188.130	1.302.625

9.21 DUGOROČNE OBAVEZE

Dugoročne obaveze obuhvataju:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Dugoročni krediti i zajmovi u zemlji</i>	403.078	298.797
<i>Ostale dugoročne obaveze</i>	1.055	972
Ukupno	404.133	299.769

9.21.1. Dugoročni krediti i zajmovi

Obaveze po dugoročnim kreditima dospevaju u roku dužem od godinu dana od dana činidbe, odnosno od dana godišnjeg bilansiranja.

Struktura obaveza po kreditima

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Dugoročni krediti iskazani po amortizovanoj vrednosti		
<i>Finansijski krediti od:</i>		
- banaka u zemlji	403.078	298.797
Ukupno	403.078	298.797

Obaveze Preduzeća po osnovu dugoročnih kredita na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 403.078 hiljada RSD (2018. godine – 298.797 hiljada RSD) najvećim delom odnose se na sredstva odobrena za kupovinu opreme.

Varijabilne kamatne stope na odobrena sredstva kreću se u rasponu od 3M Euribor + 1,58% do 3M Euribor + 4,48%.

10. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

Kratkoročne finansijske obaveze obuhvataju:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	693	567
Obaveze po osnovu stalnih sredstava i sredstava obustavljenog poslovanja namenjenih prodaji		
Deo dugoročnih kredita koji dospevaju do jedne godine	196.156	135.726
Svega		
Ukupno	196.849	136.293

10.1 OBAVEZE IZ POSLOVANJA

Obaveze iz poslovanja odnose se na obaveze od dobavljača:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
<i>Dobavljači u zemlji</i>	447.156	308.078
Dobavljači u inostranstvu	34	
<i>Ostale obaveze iz poslovanja</i>	750	5
Ukupno	447.940	308.083

10.2 OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE

<i>Obaveze iz specifičnih poslova</i>	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Obaveze prema uvozniku		
Obaveze po osnovu izvoza za tuđ račun		
Obaveze po osnovu komisione i konsignacione prodaje		
Ostale obaveze iz specifičnih poslova	591	
Svega	591	
<i>Obaveze za zarade i naknade zarada (bruto)</i>		
Obaveze za neto zarade i naknade zarada, osim naknada zarada koje se refundiraju	189.557	161.320
Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog	21.340	18.564
Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog	50.429	42.540
Obaveze za poreze i doprinose na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	43.232	37.961
Obaveze za neto naknade zarada koje se refundiraju	1.062	1.054
Obaveze za poreze i doprinose na naknade zarada na teret zaposlenog koje se refundiraju	263	309
Obaveze za poreze i doprinose na naknade zarada na teret poslodavca koje se refundiraju	174	193
Svega	306.057	261.941
<i>Druge obaveze</i>		
Obavezepo osnovu kamata i troškova finansiranja	993	844
Obavezeza dividende		
Obavezeza učešće u dobitku		
Obavezeprema zaposlenima	17.704	35.425
Obavezeprema direktoru, odnosno članovima organa upravljanja i nadzora		
Obavezeprema fizičkim licima za naknade po ugovorima	1.766	1.586
Ostale obaveze	17.797	25.848
Svega	38.260	63.703
Ukupno	344.908	325.644

10.3 OBAVEZEPO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST

Obaveze za porez na dodatu vrednost obuhvataju:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Obaveze za PDV po izdatim fakturama po opštoj stopi (osim primljenih avansa)	51	1.771
Obaveze za PDV po izdatim fakturama po posebnoj stopi (osim primljenih avansa)	1	969
Obaveza za PDV po primljenim avansima po opštoj stopi		171
Obaveza za PDV po primljenim avansima po posebnoj stopi		186
Obaveza za PDV po osnovu sopstvene potrošnje po opštoj stopi	11	
Obaveza za PDV po osnovu sopstvene potrošnje po posebnoj stopi		
Obaveza za PDV po osnovu prodaje za gotovinu	2	191
Obaveze za PDV po osnovu razlike obračunatog poreza na dodatu vrednost i prethodnog poreza	45.768	32.389
Ukupno	45.833	35.677

10.4 OBAVEZEZA OSTALE POREZE, DOPRINOSE I DRUGE DAŽBINE

Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine obuhvataju:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Obaveze za akcize		
Obaveze za porez iz rezultata		19.132
Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke ili na teret troškova	31.397	-
Obaveze za doprinose koji terete troškove	-	-
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	2.861	64.502
Ukupno	34.258	83.634

10.5 PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Pasivna vremenska razgraničenja čine:

	2019.	2018.
	RSD hiljada	RSD hiljada
Unapred obračunati troškovi	5.531	6.613
Unapred naplaćeni prihodi	31.943	35.137
Razgraničeni zavisni troškovi nabavke	-	-
Odloženi prihodi i primljene donacije	1.847.120	1.620.946
Razgraničeni prihodi po osnovu potraživanja	6	34
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	1.529	2.005
Svega	1.886.129	1.664.735
Ukupno	1.886.129	1.664.735

11. VANBILANSNA EVIDENCIJA

VANBILANSNA AKTIVA/PASIVA

u hiljadama RSD

	2019	2018
Tuđa imovina (zemljište, šume, oprema...)	1.790.944	1.787.788
Amortizacija za poreske svrhe		
Tuđa osnovna sredstva	4.849	4.800
Primljeni avali, garancije	20.013	20.013
Imovina gazdinstava na Kosovu i metohiji	5.348.211	5.351.686
UKUPNO: Vanbilansna aktiva i pasiva	7.164.017	7.164.287

12. DOGAĐAJI NAKON BILANSA STANJA

Ne postoje značajni događaji nakon datuma bilansa u skladu sa MRS 10 – Događaji posle datuma izveštajnog perioda.

„Dana 11.marta 2020. godine Svetska zdravstvena organizacija je proglasila pandemiju usled širenja korona virusa COVID -19 u celom svetu. Dana 15.marta 2020.godine a na osnovu člana 200.stav 5 Ustava Republike Srbije, Predsednik Republike Srbije, Predsednik Narodne Skupštine i Predsednik Vlade doneli su Odluku o proglašenju vanrednog stanja u Republici Srbiji (Službeni Glasnik RS broj 29/2020 od 15.03.2020.godine) a u cilju sprečavanja, suzbijanja i gašenja epidemije COVID-19 na teritoriji Republike Srbije.

Širenje COVID-19 prouzrokuje poremećaje u snabdevanju i utiče na proizvodnju i prodaju velikog broja industrija. Koliki uticaj će posledice COVID-19 imati na poslovanje i finansijske pokazatelje našeg Društva će zavisiti od daljeg razvoja situacije, uključujući i od trajanja i rasprostranjenosti pandemije, i uticaja na naše kupce, zaposlene i dobavljače, a što je neizvesno i ne može da se predvidi. Naime, u ovom momentu, neizvesno je do kojeg obima COVID-19 može imati uticaj na naše finansijsko stanje ili rezultate poslovanja.“

13. STALNOST POSLOVANJA

Finansijski izveštaji su sastavljeni na načelu stalnosti poslovanja, odnosno pod pretpostavkom da će Preduzeće da posluje u neograničenom vremenskom periodu i da će da nastavi sa poslovanjem i u doglednoj budućnosti.

Beograd, maj 2020. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
Finansijskih izveštaja

Dušanka Nikolić

V.D. Direktor preduzeća

Igor Braunović